

Fișe de lucru pentru elevii cu CES, clasa a VII-a

Structuri narative

Citește cu atenție următorul text:

Într-o toamnă aurie am auzit multe povești la Hanul Ancuței. Dar asta s-a întâmplat într-o departată vreme, demult, în anul când au căzut de Sânt Ilie ploi năprasnice și spuneau oamenii că ar fi văzut balaur negru în nouri, deasupra puhoaielor Moldovei. [...] Ș-atuncea a fost la Hanul Ancuței vremea petrecerilor și a poveștilor. [...] Trebuie să știți dumneavoastră că hanul acela al Ancutei nu era han, era cetate. Avea niste ziduri groase de ici până colo, și niște porți ferecate cum n-am văzut de zilele mele. În cuprinsul lui se puteau oploși oameni, vite și căruțe și nici habar n-aveau dinspre partea hoților...

La vremea de care vorbesc, era însă pace în țară și între oameni bună-voire. [...] Stătea stâlp acolo, în acele zile grase și vesele, un răzăș străin, care mie îmi era drag foarte, închina oala cătră toate obrazele, asculta cu ochii duși cântecele lăutarilor și se lua la întrecere până și cu moș Leonte la tâlcuirea tuturor lucrurilor de pe lumea asta... Era un om înalt, cărunt, cu fața uscată și adânc brăzdată. În jurul mustății tușinate și la coada ochilor mititei, pielea era scrijelată în crețuri mărunte și nenumărate. Ochiul lui era aprig și neguros, obrazul cu mustața tușinată părea că râde cu tristețe.

Îl chema Ioniță comisul. Dumnealui Ioniță comisul avea o pungă destul de grea în chimir, sub straietele de șiac sur și venise călare pe un cal vrednic de mirare. Era calul din poveste, înainte de a mânca tipsia cu jar. Numai pielea și ciolanele! Un cal roib, pintenog de trei picioare, cu șaua naltă pe dânsul, neclintit într-un dos de părete, cu mănunchiul de ogrinji sub bot...

«Eu aici îs trecător... cuvânta, cu oala în mână, dumnealui Ionita comisul; eu încalic și pornesc în lumea mea... Roibu meu îi totdeauna gata, cu șaua pe el... Cal ca mine n-are nimeni... Încalic, îmi plesnesc căciula pe-o ureche și mă duc, nici nu-mi pasă...»

(Hanul Ancuței de Mihail Sadoveanu)

1. Numește cuvintele de bază de la care s-au format, prin derivare, următorii termeni din text:

aurie - .....; nenumărate - .....; trecător - .....

2. Numește sinonime potrivite pentru cuvintele: *povești* - .....; *demult* - .....

3. Menționează forma literară a cuvintelor: *nouri* - .....; *tristeță* - .....; *naltă* - .....; *încalic* - .....; *îs trecător* - .....

4. Folosind un dicționar al limbii române, identifică sensul cuvintelor: *răzăș* (răzeș) .....; *comis* - .....; *a (se) oploși* - .....; *tușinat* - .....

5. Alcătuește enunțuri cu termenii explicați la exercițiul anterior.

.....

.....

.....

.....

.....

6. Transcrie un indice de timp (referitor la momentul când se petrec întâmplările) și un indice de spațiu (referitor la locul unde se petrec întâmplările) din primul enunț al textului dat.

timp - .....; spațiu - .....

7. Completează spațiul punctat cu construcțiile corespunzătoare din textul dat:

Ș-atuncea a fost la Hanul Ancuței vremea.....;

Hanul acela al Ancuței nu era han, era.....

8. Menționează persoana verbului din primul enunț: am auzit multe povești:

.....

9. Transcrie numele unui personaj prezentat în fragmentul dat:

.....

10. Copiază o structură în care este redat portretul fizic al personajului identificat de tine.

.....

.....

Trăsături specific textului epic

Citește cu atenție următorul text:

Iar eu, încălicând precum am făgăduit, nu m-am oprit decât în târgul Ieșului, și-am tras la un han, lângă biserica lui Lozonschi, peste drum de Curtea Domnească. Și a doua zi cătră amiază, spalat și pieptănat, m-am înfățișat cu inima bătând la poarta Curții.

Acolo dorobanțul mi-a pus șpanga între ochi. Și după ce-am spus ce durere am, a strigat spre odăi, și-a venit dintr-acolo un oștean bătrân care m-a dus îndată într-o cămăruță din lăuntru curții, unde rni-a ieșit înainte un ofițer tinerel și subțire, îmbrăcat numa-n fireturi și-n aur.

- Ce poștești dumneata, omule?

- Iaca așa ș-așa, - eu sunt comisul Ioniță, răzaș de la Draganesti, și-am venit la Vodă, însetat după dreptate ca cerbul după apa de izvor.

- Prea bine, a răspuns ofițerul cel tânăr. Vodă îți poate asculta chiar acuma plângerea. Lasă ici pălăria și intră pe ușa asta mititică. Dincolo, în odaia cea mare, ai să găsești pe Vodă și-ai să-i spui lui ce te doare.

Atuncea mi-a năvălit sângele în ochi și mi s-au împainjenit vederile. Dar am strâns din măsele și mi-am ținut firea. Și deschizând ofițerul ușa cea mititică, am intrat într-o lumină mare, și, cum eram cu grumazul plecat, am zărit botforii de marochin ai lui Vodă și-am căzut în genunchi. Și mă gândeam că la domn nou și tânăr trebuie să găsesc eu milă pentru supărările mele.

- Maria ta, am strigat eu cu îndrăzneală, am venit să-mi faci dreptate!

Vodă mi-a răspuns:

-Scoală-te.

(Hanul Ancuței de Mihail Sadoveanu)

1. Numește trei personaje participante la acțiune în fragmentul dat: .....

.....

2. Transcrie din primul alineat trei indici de spațiu.....

.....

3. Menționează momentul când personajul narator s-a înfățișat la poarta Curții:

.....

4. Transcrie o secvență de narațiune și una de dialog din textul dat.

.....

.....

.....

.....

5. Transcrie din fragmentul marcat cu chenar o comparație.

.....
 .....

6. Numește, într-un enunț, motivul pentru care *comisul Ioniță* a venit la Vodă.

.....
 .....

7. Formulează două idei principale sau secundare referitoare la fragmentul dat.

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

8. Explică folosind propriile gânduri următoarea secvență: *Atuncea mi-a năvălit sângele în ochi și mi s-au împainjenit vederile.*

.....
 .....
 .....
 .....

Pronumele personal - actualizare

Citește cu atenție următorul text:

La doi pași de duduia Lizuca, cățelul scurmă repede cu o labă un mușuroi de furnici, apoi își vârf botul în el, mirosind. Îndată începu să scuture din cap și să pufnească, țopăind la dreapta și la stânga. Lizuca începu a râde.

- Vezi, Patrocle, dacă nu le dai pace, ele te mușcă. Stai cuminte, să ți le iau de pe bot și să le dau drumu în iarbă. Nu știi mata că aici este și împărăteasa furnicilor? Și dacă o scăpăm de primejdii, ea ne dă un fir de pai; și când avem nevoie de dânsa îndată vine să ne ajute, cu toate furnicile ei. Așa. Uite paiul! Hai să mergem. Rămâi sănătoasă, Sora-Soarelui.

(Mihail Sadoveanu, *Dumbrava minunată* - fragment)

1. Menționează persoana, (genul, dacă e cazul) și numărul pronumelor personale subliniate, conform modelului:

el – pronume personal, persoana a III-a, genul masculin, nr. singular;

le -

.....

ele -

.....

ți -

.....

...

ea

.....

ne

.....

2. Înlocuiește substantivele subliniate cu pronumele personale corespunzătoare:

Din copac se desprinse o frunză maronie.

.....

Pomilor li s-au tăiat ramurile uscate.....

Am auzit despre filme numai lucruri interesante.

.....

3. Alcătuieste enunțuri în care pronumele personal *dânsa* să fie Subiect (să răspundă la întrebarea *cine?*) și Complement Direct (să răspundă la întrebarea *pe cine?*)
- .....
- .....
- .....

4. Înlocuiește spațiile libere cu pronumele personale corespunzătoare din lista următoare: *îl, ne, li, o, mă, i, îți, tu, ei, mine.*

Când vede că am bagaje, vine și ..... ajută.

Pe fratele meu ..... prezintă tuturor cunoștințelor.

Lui ..... se aduc laude binemeritate.

Nouă ..... vin rudele din Brașov.

Despre ..... am aflat că sunt bunicii mei.

Vino și ..... cu noi, Costele!

Prietena ..... este o fată de nota zece.

Ție ..... povestesc toate secretele mele.

Lor ..... se pare că vor fi chemați mai devreme.

Ai aflat totul despre..... și mă șantajezi.

5. Înlocuiește pronumele personale de mai jos cu formele potrivite ale pronumelor de politețe: *dumneai, dumneata, dumnealor, dumneavoastră,*

Pe masa ei se aflau tot felul de dosare. (.....)

Te văd și pe tine destul de des. (.....)

Lor le-am dezvăluit întregul adevăr. (.....)

Voi m-ați îndrumat mereu cu blândețe. (.....)

6. Formele *lui, ei, lor* sunt de persoana .....

7. A / G Formele *dânsul, dânsa* sunt pronume de politețe.

Pronumele demonstrativ – actualizare

1. Alcătuieste câte un enunț cu două dintre cuvintele din interiorul steluțelor:

.....
 .....
 .....

2. Clasifică, după înțeles, pronumele demonstrative din lista următoare: *aceștia, acelea, aceea, acesteia, acestora, aceia, acelora, aceasta*.

a. de apropiere –

.....

b. de depărtare -

.....

3. Unește formele populare din coloana de mai jos cu formele literare din coloana din dreapta:

<i>ăla</i>	<i>acelora</i>
<i>ălora</i>	<i>acelea</i>
<i>ăleia,</i>	<i>acela</i>
<i>aia</i>	<i>aceleia</i>
<i>alea</i>	<i>aceea</i>

4. Subliniază formele corecte din enunțurile următoare:

- A venit și *celălalt* / *celălant* copil.
- Am mers cu *acelaș* / *același* tren.
- Le spun și felelor *astea* / *acestora* secretul.
- Aceiași* / *aceeași* fată a adus o veste bună.

5. Pronumele demonstrative îndeplinesc aceleași funcții sintactice cu substantivul. Înlocuiește substantivele de mai jos cu formele potrivite ale pronumelor demonstrative (*aceștia, acestea, acestora*):

- Complement** - Dă-le și fetelor o mână de ajutor! (fetelor = ...)
- Subiect** - Băieții au întârziat. (băieții = ...)
- Atribut** - Veștile despre colege mă bucură. (colegi = ...)

6. Alcătuieste enunțuri în care pronumele demonstrative *celălalt* să îndeplinească funcțiile sintactice de Subiect, Complement, Atribut, ca în exemplele de mai sus.

S .....

C .....

A .....

7. Când stau pe lângă un substantiv și se acordă cu acesta în gen, număr și caz, pronumele posesive devine adjective pronominale demonstrative. Subliniază în enunțurile de mai jos pronumele demonstrative cu valoare de adjectiv:

Becul acela aprins îi deranja ochii. Pe celălalt în înlocuise căci nu mai lumina ca înainte. Bucătăria asta a noastră nu mai e primitoare. Celorlalți nu le pasă însă de asta.

Pronumele posesiv - actualizare

1. Privește imaginea din dreapta și completează enunțurile, precizând cui aparțin obiectele. Alege din lista următoare: *al meu, a mea, ai tăi, ale voastre.*

Mara: Carl, ochelarii sunt .....! Sticluța cu parfum este .....

Carl: Rochițele cu buline sunt ..... ! Tricoul verde este .....

2. În funcție de gen, număr și caz, pronumele posesive au forme diferite: *ai mei, ale mele* (cine, pe cine?) / *alor mei, alor mele* (cui, a cui?)

Alege varianta corectă dintre cele propuse mai jos: *Ai noștri / ai noștrii* au venit cu microbuzul.

- Le-am arătat *a lor / alor mei* jucăria pe care mi-o doream.
  - *A s-a / a sa* era pelerine de ploaie.
  - Stiloul este *al meu / mieu, nu a tău / al tău.*

3. Subliniază în enunțurile următoare pronumele posesive:

Țineți minte cuvintele lui Ștefan, care v-a fost baci până la adânci bătrânețe, că Moldova n-a fost a strămoșilor mei, n-a fost a mea și nu e a voastră, ci a urmașilor voștri și a urmașilor urmașilor voștri, în veacul vecilor!

(Barbu Ștefănescu Delavrancea – *Apus de soare*)

4. Plasează, în spațiile punctate de mai jos, pronumele posesive potrivite:

Bluza ta este roșie, iar ..... este galbenă.

Îmi fac tema. Tu ai făcut-o pe .....

Alor tăi le plac murele. .... nu le plac fructele de pădure.

5. Nu trebuie să confunzi pronumele posesive de persoana a III-a, nr. singular, cu pronumele personale. De exemplu:

- a. Pronume personale: al lui, al ei, al lor, a lui, a ei, a lor, ai lui, ai ei, ai lor, ale lui, ale ei, ale lor
- b. Pronume posesive: al său, a sa, ai săi, ale sale.

Menționează care dintre pronumele din enunțurile de mai jos sunt personale și care sunt posesive:

- Cărnul este *al lui*. .....
- Vesta cea roșie este *a sa*. .....
- *Ale sale* sunt desenele premiate.....
- Bețișoarele parfumate sunt *ale lor*.....
- *Ai lui* vin din vacanță mâine. ....

6. Folosind cât mai multe pronume posesive, scrie un text de 5-6 rânduri în care să-I descrii unui prieten orașul tău. Poți folosi dintre pronumele: (*al*) *meu*, (*a*) *noastră*, (*al*) *tău*, (*ale*) *noastre*, etc

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Pronumele nehotărât

1. Observă cuvintele scrise îngroșat în enunțurile de mai jos și clasifică-le în forme simple și forme compuse:

Toți au ajuns în curtea școlii. **Unii** aveau uniformă, **alții** erau cu bluze albe și cravate. Însă pe chipul lor se citea **altceva**. Dirigințele ar fi spus **orice** ca să-i mulțumească pe **fiecare** în parte. **Altceineva** în locul lui s-ar fi mulțumit doar să privească. Dacă **vreunul** i-ar fi zâmbit, i-ar fi spus **ceva** care să-l înveselească. Și elevul și-ar fi spus în gând: “*Nu mă consideră un oarecine!*”

- *Forme* *simple:*

.....

- *Forme* *compuse:*

.....

.....

.

2. Alcătuieste enunțuri în care să folosești următoarele pronume nehotărâte: *atât*, *tot*, *cutare*, *oricine*, *vreunul*.

.....

.....

.....

.....

.....
 .....

3. Completează spațiile libere cu formele potrivite ale pronumelor indicate în stânga:

<i>fiecare</i>	I-am adus ..... o carte de povești
<i>unii</i>	Poveștile ..... m-au fermecat.
<i>altul</i>	Ce ție nu-ți place, ... nu-i face!

4. Alcătuieste enunțuri în care pronumele nehotărât *oricine* să aibă funcții sintactice diferite, astfel:

Subiect (N – întrebarea *cine?*).....
 CD (Ac – întrebarea *pe cine?*)
 .....
 CCL (Ac – întrebarea *unde?*)
 .....
 CI (D – întrebarea *cui?*)
 .....

5. În enunțurile de mai jos, pronumele *unul / una, altul / alta, vreunul*, stau pe lângă un substantiv cu care se acordă în gen, număr și caz. Ce observații poți face în legătură cu formele lor?

Un pom din grădină a înflorit, alt pom abia a înmugurit.
 .....
 Nu știu dacă vreun coleg și-a adus azi desenul.
 .....
O fată scrie, altă fată citește în sala de lectură.
 .....

Pronumele interogativ - relativ

1. Imaginează-ți că în orașul tău a sosit de curând cântărețul tău preferat. Adresează-i câteva întrebări folosind cuvintele: *care? cine? cui? ce? cu cine?*

.....
 .....
 .....

- .....
 .....
 .....
 2. Ce semn de punctuație ai pus la sfârșitul comunicării?

.....
 .....

3. Completează spațiile punctate conform modelului:

Cine a luat cartea? (subiect)	Mircea a luat cartea. (subiect)
Ce ai mâncat astăzi? (complement direct)	Alune am mâncat astăzi. (complement direct)
Cui îi dai telefon? (complement indirect, dativ)	..... îi dau telefon. (complement indirect)
Despre cine vorbești? (complement indirect, acuzativ)	..... vorbesc. (complement indirect)
Lângă cine stai în bancă? (complement circ. de loc)	..... stau în bancă. (complement circ. de loc)
De către care ai fost ajutat? (complement de agent)	.....am fost ajutat. (complement de agent)

4. Înlocuiește spațiile punctate cu formele potrivite ale cuvintelor următoare: *care, pe care, despre care, ce, cui*.

Nu se știe ..... dintre ei a vorbit.

Pomii ..... înfloresc sunt plini de rod.

Am aflat ..... i-ai împrumutat atlasul tău.

Citesc romanul ..... l-am împrumutat de la tine.

Vreau să știu ..... s-a întâmplat.

5. Câte predicat sunt în fiecare dintre enunțurile de la ex.4?? ..... În ce fel de enunț apar cuvintele înlocuite? .....
6. Alcătuieste enunțuri în care pronumele *cine, cu cine, pentru cine* să apară în fraze enunțative:

.....
 .....
 .....

Povestirea în povestire

Florin scrie un roman de Mircea Cărtărescu

Citește cu atenție fragmentul dat:

- (1) În vremea asta, Anița urcă niște scări și pătrunse într-o odaie de taină. Acolo era așezat la masă un ostaș crunt la înfățișare, cu o rană urâtă, de la buze la ureche, pe obrazul stâng. Rana era veche și omul și-o pipăia din când în când cu necaz. Căpitanul Gealatu, căci el era, o luă de mijloc pe Anița și-i grăi cu un zâmbet unsuros:
- Ei, ibovnica mea frumoasă, ai făcut cum ți-am zis?
  - Da, răspunse fata, de data asta nu mai are scăpare. Poterașii îmbrăcați în drumeți l-au înconjurat, și somnoroasa din vin l-a moleșit. [...]

În odaia mare a hanului, poterașii îl legară pe Florea cu funii groase ca mâna și patruzeci de iatagane erau ațintite spre pieptul lat și păros al haiducului. [...] Deși amețit de somnoroasă, [...], voinicul șuieră o dată cum știa el. Poterașii încremeniră. Un cal alb, cu coama în vânt, năvăli în odaie, scăpărând din copite și nechezând înfricoșător. Era Bălanul, armăsarul haiducului, tovarăș de nădejde în toate primejdiile. Cu o singură lovitură de copită îi zdrobi capul lui Gealatu, care se prăbuși în țărână. Încordându-se, Florea rupse frânghiile, smulse un iatagan de la un poteraș și începu să-l rotească, făcându-i pe cei patruzeci de ticăloși să cadă ca spicele. Când nu mai fu niciunul în picioare, haiducul puse foc la han, lăsând-o pe vicleana Anița să jelească pe marginea drumului. Sări apoi pe cal și, cu pletele-n vânt, se avântă prin văi și lunci spre alte isprăvi vitejești...

(2)... fără să bănuiască nicio clipă adevărul: că nu trăiește în realitate, ci în niște pagini scrise cu pixul într-un caiet făcut ferfeniță și pătat de dulceață și margarină. Florin reciti ultimele pagini ale romanului său haiducesc și zâmbi foarte satisfăcut. Deși avea numai treisprezece ani, iată că se dovedea în stare să imagineze aventuri palpitate, ce mai, ca un scriitor adevărat.

(Florin scrie un roman de Mircea Cărtărescu - fragmente)

1. Numește personajele participante la acțiune în fragmentul dat:

.....
 .....
 .....

2. Menționează printr-un enunț cine narează faptele din prima secvență a textului citat.

.....
 .....

3. Precizează prin ce semne de punctuație se face trecerea de la o secvență la alta.

.....
 .....

4. Transcrie o secvență în care este prezentă descrierea ca mod de expunere.

.....
 .....

5. Transcrie un indice de timp și unul de spațiu din prima secvență.

.....
 .....

6. Identifică în text două secvențe în care sunt prezentate fapte ieșite din comun.

.....
 .....

7. Trasează săgeți astfel încât trăsăturile menționate să se potrivească personajului ales:

• Un copil de 13 ani cu o imaginiție bogată	Bălanul
• Stăpâna hanului, hangița	Florea
• Violent, crud, laș	Anița
• Haiduc, are puteri ieșite din comun	Florin
• Personaj de poveste, ajutorul eroului	Gealatu

8. Argumentează prin două-trei idei că textul dat face parte dintr-o operă epică.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Prof. Mihaela – Evelina CERNĂȚEANU,

Școala Gimnazială Nr. 12, Tulcea

